

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียน ต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ **BLEND Model**

ประกอบการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือนวัตกรรม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ประเภท ครูผู้สอน

ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก

นางสาวสุพรรษา บุญมี
ตำแหน่ง ครู

พี่ช่วยน้อง
เพื่อนช่วยเพื่อน

ร่วมเรียนรู้

แยกตามระดับ

เชื่อมโยงความรู้

พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิรยาการ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทสรุป

โรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิธยาการ) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครู 11 คน และนักเรียน 108 คน ด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากร เมื่อครูลาไปราชการ หรือปฏิบัติภารกิจนอกสถานศึกษา อาจมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้แบบรวมชั้น ทำให้ครูต้องจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนต่างระดับชั้น ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และภารกิจการเรียนรู้ในเวลาเดียวกัน ความท้าทายสำคัญจึงไม่ใช่เพียงการนำผู้เรียนมาเรียนรวมกัน แต่คือ การทำให้ผู้เรียนทุกระดับสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้เสนอผลงานจึงพัฒนา BLEND Model : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก ภายใต้แนวคิด “ร่วม – แยก – เชื่อม” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ B – Build สร้างพื้นฐานร่วม L – Learn Together เรียนรู้ร่วมกัน E – Explore by Level เรียนรู้ตามระดับ N – Network Knowledge เชื่อมโยงองค์ความรู้ และ D – Demonstrate & Develop แสดงผล ประเมิน และพัฒนา โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ พี่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน ควบคู่กับการออกแบบภารกิจที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ

ผู้เสนอผลงานนำ BLEND Model ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน รวม 26 คน ในการจัดการเรียนรู้เรื่อง ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น โดยให้ผู้เรียนสร้างพื้นฐานและเรียนรู้ร่วมกัน ก่อนแยกปฏิบัติภารกิจที่มีระดับความซับซ้อนเหมาะสมกับแต่ละระดับชั้น แล้วกลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ที่ชัดเจน สามารถช่วยเหลือและเรียนรู้จากกัน ขณะที่ครูสามารถหมุนเวียนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละระดับได้อย่างยืดหยุ่นและเอื้อต่อความต่อเนื่องของการเรียนรู้ จุดเด่นของ BLEND Model จึงมิใช่การทำให้ผู้เรียนต่างระดับชั้น “เรียนเหมือนกัน” แต่เป็นการทำให้ผู้เรียน “เรียนไปด้วยกัน” ผ่านจังหวะการเรียนรู้ ร่วม – แยก – เชื่อม อย่างเป็นระบบ เปลี่ยนความแตกต่างของผู้เรียนให้เป็นพลังของการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวทางที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปใช้ได้จริง และปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับชั้น และบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างยืดหยุ่น

คำนำ

เอกสารวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ประเภทครูผู้สอน ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยนำเสนอผลงาน “การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ BLEND Model”

BLEND Model พัฒนาขึ้นจากสภาพปัญหาและบริบทการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและอาจมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนต่างระดับชั้นในเวลาเดียวกันผู้จัดทำจึงนำแนวคิด “ร่วม – แยก – เชื่อม” มาใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิบัติภารกิจที่เหมาะสมกับระดับของตน และกลับมาแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกัน โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

เอกสารฉบับนี้นำเสนอที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์และเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ การเผยแพร่ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการนำผลงานไปประยุกต์ใช้ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า BLEND Model จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียนโรงเรียนบ้านดอน (นุญนิธยาการ) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจนทำให้ผลงานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุพรรณษา บุญมี

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

บทสรุป

ก

คำนำ

ข

สารบัญ

ค

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา

2.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1

2.2 วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

3

2.3 วิธีการดำเนินการ BLEND Model

5

2.4 ผลการดำเนินงาน

24

2.5 ปัจจัยความสำเร็จ

27

2.6 การเผยแพร่/รางวัลที่ได้รับ

29

2.7 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

32

ส่วนที่ 3 เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

35

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ BLEND Model

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาตนเองและเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม และความสามารถในการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

โรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิธยาการ) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูจำนวน 11 คน และนักเรียนจำนวน 108 คน ภายใต้บริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ครูแต่ละคนมีภาระหน้าที่ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและภารกิจอื่นของสถานศึกษา ในบางวันเมื่อมีครูลาป่วย ลาิจไปราชการ เข้ารับการอบรม หรือปฏิบัติภารกิจนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะเมื่อมีครูไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้พร้อมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดูแลนักเรียนประจำชั้น ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการสอนตามตารางรายวิชาได้ตามปกติ และอาจมีความจำเป็นต้องนำนักเรียนต่างระดับชั้นมาเรียนร่วมกันในบางช่วงเวลา

การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นหรือห้องเรียนรวมชั้น (Multigrade Classroom) เป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ครูต้องรับผิดชอบผู้เรียนมากกว่าหนึ่งระดับชั้นในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมที่ยืดหยุ่น ทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่มย่อย การจับคู่ และการปฏิบัติภารกิจตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละระดับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนยังคงมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง UNESCO Bangkok. (2015) อย่างไรก็ตาม การนำผู้เรียนต่างระดับชั้นมาเรียนร่วมกันมิได้หมายความว่าผู้เรียนทุกระดับจะสามารถเรียนด้วยเนื้อหา วิธีการ หรือภารกิจเดียวกันได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างทั้งด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ความพร้อม และระดับความสามารถ หากครูจัดการเรียนรู้โดยแยกสอนผู้เรียนทีละระดับ อาจทำให้ผู้เรียนอีกระดับหนึ่งต้องรอคอยหรือขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม ครูจึงต้องออกแบบการเรียนรู้ที่สามารถบริหารเวลาและความแตกต่างของผู้เรียนไปพร้อมกัน โดยยังคงรักษาเป้าหมายการเรียนรู้ของแต่ละ

ระดับชั้นไว้ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและยืดหยุ่นจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้น (UNESCO, 2015) จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ผู้เสนอผลงานพบว่าความแตกต่างระหว่างผู้เรียนมิได้เป็นเพียงข้อจำกัดแต่สามารถนำมาใช้เป็นทรัพยากรในการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring) และการเรียนรู้แบบพี่ช่วยน้อง (Cross-age Tutoring) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความพร้อมหรือประสบการณ์มากกว่าได้ช่วยอธิบาย ชี้แนะ แลกเปลี่ยนวิคิด และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกระดับ ทั้งนี้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ Cross-age Tutoring พบว่า การเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและผู้ได้รับความช่วยเหลือ (Chang et al., 2025)

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เสนอผลงานจากการพัฒนาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ R2W Model ซึ่งเคยนำกระบวนการพี่ช่วยน้องมาใช้ในการจัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้เห็นศักยภาพของผู้เรียนในการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้น พบว่า การใช้พี่ช่วยน้องเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ครูจำเป็นต้องมีโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อกำหนดว่า ช่วงใดผู้เรียนควรเรียนรู้ร่วมกัน ช่วงใดควรปฏิบัติภารกิจตามระดับของตนเอง และช่วงใดควรกลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกัน

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าว ผู้เสนอผลงานจึงสังเคราะห์แนวคิด “ร่วม – แยก – เชื่อม” มาใช้เป็นหลักในการออกแบบการเรียนรู้ กล่าวคือ “ร่วม” ในส่วนที่ผู้เรียนต่างระดับสามารถสร้างพื้นฐานหรือเรียนรู้ร่วมกัน “แยก” ในส่วนที่ผู้เรียนจำเป็นต้องปฏิบัติภารกิจตามจุดประสงค์และระดับความสามารถของตน และ “เชื่อม” โดยนำผู้เรียนกลับมาแลกเปลี่ยนอธิบาย และต่อยอดองค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดดังกล่าวช่วยให้การจัดการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเลือกระหว่าง “สอนรวมทั้งหมด” หรือ “แยกสอนทั้งหมด” แต่สามารถบริหารจัดการการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริงของห้องเรียน ผู้เสนอผลงานจึงพัฒนา BLEND Model : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ B – Build : สร้างพื้นฐานร่วม, L – Learn Together : เรียนรู้ร่วมกัน, E – Explore by Level : เรียนรู้ตามระดับ, N – Network Knowledge : เชื่อมโยงองค์ความรู้ และ D – Demonstrate & Develop : แสดงผล ประเมิน และพัฒนา โดยนำการเรียนรู้แบบร่วมมือและกระบวนการพี่ช่วยน้อง-เพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ร่วมกับการออกแบบภารกิจที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีบทบาทในการเรียนรู้ ช่วยเหลือและเรียนรู้จากกัน ขณะที่ครูสามารถหมุนเวียนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น BLEND Model จึงมิได้มุ่งให้ผู้เรียนต่างระดับชั้น “เรียนเหมือนกัน” แต่เป็นการออกแบบให้ผู้เรียนสามารถ “เรียนไปด้วยกัน” ได้ภายใต้ความแตกต่าง โดยใช้จังหวะ “รวม – แยก – เชื่อม” เป็นกลไกสำคัญในการบริหารการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้นมีความเป็นระบบ ลดช่วงเวลารอคอย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และส่งเสริมความต่อเนื่องของการเรียนรู้ อันเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับข้อจำกัดและสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก

2 วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

การดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ BLEND Model มุ่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างระดับชั้นและศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ BLEND Model ให้สูงขึ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น
2. เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนต่างระดับชั้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อการกิจที่ได้รับมอบหมาย
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนต่างระดับชั้นสามารถปฏิบัติกิจกรรมและภารกิจการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ BLEND Model ในบริบทห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก

เป้าหมาย

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ BLEND Model ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนต่างระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และอยู่ในระดับดีขึ้นไปโดยพิจารณาจาก 4 ด้าน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (2) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (3) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ (4) ความรับผิดชอบต่องาน

3. นักเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 สามารถปฏิบัติตามกระบวนการ BLEND Model และทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียนรวมชั้น โดยมีการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้จากผู้เรียนต่างระดับชั้นอย่างเหมาะสม

2. นักเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจการเรียนรู้ตามระดับชั้นและศักยภาพของตนเอง พร้อมทั้งนำความรู้กลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงกับผู้เรียนต่างระดับชั้นได้ตามแนวคิด “รวม – แยก – เชื่อม”

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ BLEND Model มีขั้นตอนที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมในบริบทห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กได้ โดยผู้เรียนยังคงมีบทบาทและปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามภารกิจที่กำหนด

2.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จและวิธีการประเมิน

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ค่าเป้าหมาย	เครื่องมือ/หลักฐาน
1. พัฒนาผลการเรียนรู้	คะแนนหลังเรียนเทียบกับก่อนเรียน แยกตามระดับชั้น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test/Post-test) แยกตามระดับชั้น ป.5 และ ป.6
2. ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมินพฤติกรรม 4 ด้าน	ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และอยู่ในระดับดีขึ้นไป	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
3. ส่งเสริมความต่อเนื่องในการปฏิบัติกิจกรรม	การเข้าร่วมกระบวนการและการทำภารกิจตาม B-L-E-N-D	ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ปฏิบัติกิจกรรมและทำภารกิจตามเกณฑ์	แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม BLEND, ชิ้นงาน, บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

3. วิธีการดำเนินการ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ **BLEND Model** เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เสนอผลงานพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมุ่งแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่ผู้เรียนต่างระดับชั้นมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ร่วมกัน ขณะที่ผู้เรียนแต่ละระดับชั้นมีจุดประสงค์การเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และความพร้อมแตกต่างกัน การดำเนินงานจึงมิใช่เพียงการนำผู้เรียนต่างระดับชั้นมาเรียนในห้องเดียวกัน แต่เป็นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ร่วมกันในส่วนที่เชื่อมโยงกัน เรียนรู้ตามระดับในส่วนที่มีความแตกต่าง และนำองค์ความรู้กลับมาแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงร่วมกัน โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ออกแบบกิจกรรม จัดภารกิจให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน กระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดจนถึงติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผู้เสนอผลงานกำหนดแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้เป็น “ร่วม – แยก – เชื่อม” ประกอบด้วย

ร่วม (Join) หมายถึง การสร้างพื้นฐานความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกันผ่านกระบวนการที่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน

แยก (Separate) หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับชั้น ความสามารถ และจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนแต่ละระดับได้รับการกิจกรรมที่มีความยากและระดับการคิดแตกต่างกัน สามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองหรือร่วมกับเพื่อนในระดับเดียวกัน โดยครูให้การสนับสนุนตามความจำเป็น

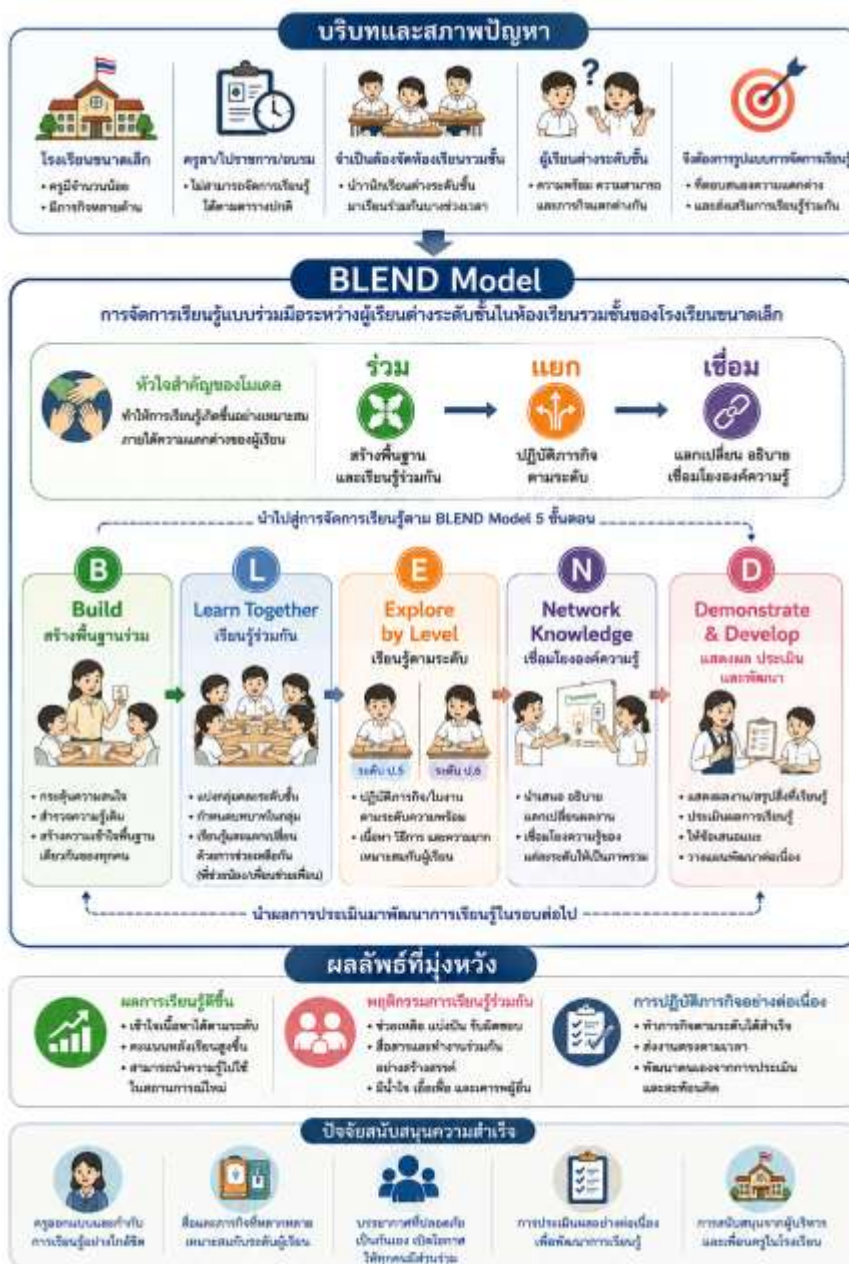
เชื่อม (Connect) หมายถึง การนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากภารกิจตามระดับกลับมาแลกเปลี่ยน อธิบาย ตรวจสอบ และเชื่อมโยงร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำเสนอผลงาน ประเมินผล สะท้อนการเรียนรู้ และนำผลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้เสนอผลงานสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ **BLEND Model** จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ B – Build : สร้างพื้นฐานร่วม, L – Learn Together : เรียนรู้ร่วมกัน, E – Explore by Level : เรียนรู้ตามระดับ, N – Network Knowledge : เชื่อมโยงองค์ความรู้ และ D – Demonstrate & Develop : แสดงผล ประเมิน และพัฒนา ซึ่งแต่ละขั้นมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันและสามารถนำผลจากการดำเนินงานกลับไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในรอบถัดไป เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของห้องเรียนรวมชั้น **BLEND Model**

จึงเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นเป็นทรัพยากรในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ของตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น ขณะเดียวกันยังคงรักษาเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น เพื่อให้การเรียนรู้ในห้องเรียนรวมขึ้นดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การออกแบบ BLEND Model ให้ความสำคัญกับ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยการจัดผู้เรียนให้เรียนรู้ร่วมกันมิใช่เพียงการให้นั่งหรือทำกิจกรรมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน แต่ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกมีบทบาท มีส่วนร่วม ช่วยเหลือกัน และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ทั้งของตนเองและกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ Johnson และ Johnson ที่อธิบายว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องอาศัยการจัดโครงสร้างการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันทางบวกและความรับผิดชอบของสมาชิก (Johnson & Johnson, 1999) นอกจากนี้ ผู้เสนอผลงานคำนึงถึงความแตกต่างด้านความพร้อม ความสามารถ และระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยออกแบบกิจกรรมให้มีสาระหรือประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน แต่ปรับระดับความซับซ้อนของภารกิจและการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียน (Differentiated Instruction) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความแตกต่างด้านความพร้อม ความสนใจ และลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน (Tomlinson, 2014) จากหลักการดังกล่าว ผู้เสนอผลงานได้นำมาสังเคราะห์ร่วมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กและประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ พัฒนาเป็น BLEND Model ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ B – Build : สร้างพื้นฐานร่วม L – Learn Together : เรียนรู้ร่วมกัน E – Explore by Level : เรียนรู้ตามระดับ N – Network Knowledge : เชื่อมโยงองค์ความรู้ D – Demonstrate & Develop : แสดงผล ประเมิน และพัฒนา

กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนดำเนินไปภายใต้แนวคิด “รวม – แยก – เชื่อม” โดยมีได้กำหนดให้ผู้เรียนต่างระดับชั้นต้องเรียนร่วมกันตลอดเวลา แต่จัดจังหวะการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละระดับสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง ขณะเดียวกันยังมีโอกาสช่วยเหลือแลกเปลี่ยน และสร้างองค์ความรู้ร่วมกับผู้อื่น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ BLEND Model ภายใต้แนวคิด “รวม-แยก-เชื่อม”
ในบริบทห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1 การวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้

ก่อนนำ BLEND Model ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้เสนอผลงานดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์ บริบทวิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนออกแบบกิจกรรม สื่อ และเครื่องมือวัด และประเมินผล เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนต่างระดับชั้นได้อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์บริบทการจัดการเรียนรู้

ผู้เสนอผลงานศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิธยาการ) ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูจำนวน 11 คน และนักเรียนจำนวน 108 คน การจัดการเรียนรู้ตามปกติ ครูรับผิดชอบทั้งในลักษณะครูประจำชั้นและครูผู้สอนตามรายวิชา อย่างไรก็ตาม เมื่อมี ครูลาป่วย ลากิจ เข้ารับการอบรม หรือไปราชการพร้อมกัน โรงเรียนจำเป็นต้องปรับการจัดชั้นเรียนและการมอบหมายครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ ส่งผลให้ในบางวันมีความจำเป็นต้องจัดนักเรียนต่างระดับชั้นให้เรียนรู้ร่วมกัน จากการวิเคราะห์สภาพดังกล่าวพบว่าประเด็นสำคัญมีได้อยู่ที่การนำผู้เรียนต่างระดับชั้น มาอยู่ในห้องเดียวกันเท่านั้น แต่อยู่ที่ การจัดการเรียนรู้อย่างไรให้ผู้เรียนแต่ละระดับยังคงได้รับการพัฒนาตาม เป้าหมายของตน และสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหากครูจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ระดับหนึ่งโดยไม่มีภารกิจที่เหมาะสมสำหรับอีกระดับ อาจทำให้เกิดช่วงเวลารอคอย ขาดการมีส่วนร่วม หรือได้รับ กิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถ

ผู้เสนอผลงานจึงนำสภาพปัญหาดังกล่าวมาเป็นฐานในการออกแบบ BLEND Model โดยมุ่งสร้างระบบ การจัดการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนระหว่างการเรียนรู้ร่วมกัน การปฏิบัติภารกิจตามระดับ และการกลับมา แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงองค์ความรู้ เพื่อให้การจัดห้องเรียนรวมชั้นมีโครงสร้างและเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน

2) วิเคราะห์ผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างระดับชั้น

ผู้เสนอผลงานศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความพร้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยพิจารณาทั้งด้านความรู้พื้นฐาน ความสามารถในการอ่านและทำความเข้าใจข้อความ การคิด วิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาใช้กำหนด ระดับของกิจกรรมและจัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสมการจัดกลุ่มผู้เรียนใช้ลักษณะกลุ่มอิสระระดับชั้นในช่วงที่ต้องการ

ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้แนวคิดพี่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้เรียนที่มีความพร้อมมากกว่ามีบทบาทในการตั้งคำถาม ชี้แนะ อธิบาย หรือช่วยตรวจสอบความเข้าใจ ขณะที่ผู้เรียนที่ได้รับความช่วยเหลือต้องมีส่วนร่วมในการคิด ตอบคำถาม และอธิบายความเข้าใจด้วยตนเอง ทั้งนี้ ครูเป็นผู้กำกับและติดตามเพื่อไม่ให้การช่วยเหลือกลายเป็นการบอกคำตอบหรือทำงานแทนกัน ขณะเดียวกันเมื่อเข้าสู่กิจกรรมที่มีจุดประสงค์หรือระดับการคิดแตกต่างกัน ผู้เรียนจะได้รับการฝึกตามระดับขั้นและศักยภาพของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยไม่กำหนดให้ผู้เรียนต่างระดับต้องทำกิจกรรมที่มีระดับความยากเท่ากันตลอดกระบวนการ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผู้เรียนต่างระดับขั้นเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model

ประเด็นการวิเคราะห์	นักเรียนชั้น ป.5	นักเรียนชั้น ป.6	แนวทางการจัดการเรียนรู้
1. ความรู้และทักษะพื้นฐาน	เข้าใจข้อความพื้นฐาน สามารถจำแนกข้อมูลได้ แต่บางส่วนยังต้องการคำถามหรือคำชี้แนะ	สามารถทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อความที่ซับซ้อนขึ้น พร้อมอธิบายเหตุผลได้	ใช้เนื้อหาพื้นฐานร่วมกัน ในชั้น B-L
2.ระดับการคิดและภารกิจ	เน้นจำแนกข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น และให้เหตุผลเบื้องต้น	เน้นจำแนก วิเคราะห์ และอธิบายเหตุผลจากข้อความที่ซับซ้อนขึ้น	จัดใบงานและภารกิจต่างระดับ ในชั้น E
3.การเรียนรู้ร่วมกัน	เรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการแลกเปลี่ยนและได้รับคำชี้แนะจากเพื่อน	สามารถแลกเปลี่ยน อธิบาย และช่วยชี้แนะเพื่อนได้	จัดกลุ่มคละระดับ ใช้ พี่ช่วยน้อง/เพื่อนช่วยเพื่อน ในชั้น L
4.การเรียนรู้ด้วยตนเอง	บางคนต้องการตัวอย่างคำถามกระตุ้น และการช่วยเหลือเป็นระยะ	สามารถปฏิบัติภารกิจด้วยตนเองได้มากขึ้น	ใช้ใบงานต่างระดับและ Scaffolding เพื่อให้ผู้เรียนทำงานได้อย่างต่อเนื่อง
5.การเชื่อมโยงและแสดงผล	สามารถสรุปและถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ในระดับของตน	สามารถอธิบายเพิ่มเติมเชื่อมโยง และให้เหตุผลได้มากขึ้น	นำผู้เรียนกลับมาแลกเปลี่ยนสรุป และนำเสนอร่วมกัน ในชั้น N-D

จากการวิเคราะห์ผู้เรียน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งความแตกต่างด้านความรู้พื้นฐาน ระดับการคิด และความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ ขณะเดียวกันมีเนื้อหาและกิจกรรมบางส่วนที่สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้นจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้ร่วมกัน โดยไม่ละเลยความแตกต่างและเป้าหมายการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการกำหนดระดับความซับซ้อนของกิจกรรมและการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภายใต้สาระร่วมกันโดยยังคงได้รับการฝึกที่สอดคล้องกับความพร้อมของตน (Tomlinson, 2014)

ผู้เสนอผลงานจึงนำผลการวิเคราะห์มาออกแบบ BLEND Model ภายใต้แนวคิด “รวม – แยก – เชื่อม” โดยจัดให้ผู้เรียนสร้างพื้นฐานและเรียนรู้ร่วมกัน ใช้กระบวนการที่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน จากนั้นแยกปฏิบัติภารกิจที่เหมาะสมกับระดับชั้นและศักยภาพ ก่อนกลับมาแลกเปลี่ยน เชื่อมโยง และสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน แนวทางดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนแต่ละระดับชั้นมีภารกิจที่เหมาะสม สามารถดำเนินการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และช่วยให้ครูบริหารจัดการการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมขึ้นได้อย่างยืดหยุ่นและเป็นระบบ

3) วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดภารกิจต่างระดับ

ผู้เสนอผลงานวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับความสามารถของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เพื่อกำหนด “จุดรวม” ที่สามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และ “จุดต่าง” ที่ต้องออกแบบภารกิจให้เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้น โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สาระสำคัญร่วมกันได้ แต่ระดับความซับซ้อนของกิจกรรมและการใช้กระบวนการคิดควรแตกต่างกันตามความพร้อมของผู้เรียน ในการดำเนินงานครั้งนี้ ผู้เสนอผลงานใช้เนื้อหา เรื่อง ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เป็นกิจกรรมสำหรับการนำ BLEND Model ไปใช้ โดยกำหนดให้ผู้เรียนทั้งสองระดับสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นร่วมกัน ก่อนแยกปฏิบัติภารกิจตามระดับชั้น แล้วนำความรู้และผลจากการปฏิบัติงานกลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงร่วมกันตามกระบวนการ “รวม – แยก – เชื่อม”

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดภารกิจต่างระดับ

ประเด็น	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สาระการเรียนรู้ร่วม	ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น	ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
จุดเน้นการเรียนรู้	จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และให้เหตุผลเบื้องต้น	จำแนก วิเคราะห์ และอธิบายเหตุผล ประกอบจากข้อความที่ซับซ้อนขึ้น

ประเด็น	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ลักษณะภารกิจ	อ่านและจำแนกข้อความ พร้อมระบุ เหตุผล	วิเคราะห์ข้อความ/สถานการณ์ จำแนกและ อธิบายหลักในการพิจารณา
ระดับความซับซ้อน	ข้อความหรือสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อน	ข้อความหรือสถานการณ์ที่มีรายละเอียด และความซับซ้อนมากขึ้น
ผลผลิตการเรียนรู้	ใบงาน/คำตอบตามภารกิจระดับ ป.5	ใบงาน/คำตอบตามภารกิจระดับ ป.6

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวผู้เสนอผลงานจึงออกแบบกิจกรรมโดยใช้ สารการเรียนรู้เดียวกันเป็นแกนกลาง แต่ปรับระดับของภารกิจให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียน ป.5 และ ป.6 สามารถเรียนรู้ร่วมกัน ได้โดยไม่จำเป็นต้องทำงานที่มีระดับความยากเท่ากันทั้งหมด ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามความพร้อมของตนเอง และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้กลับมาแลกเปลี่ยนกับผู้เรียนต่างระดับได้ในชั้นต่อไป

4) การออกแบบสื่อ กิจกรรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล

ผู้เสนอผลงานออกแบบสื่อ กิจกรรม และเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ ของผู้เรียนต่างระดับชั้นและกระบวนการ BLEND Model โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย ความสามารถ จุดประสงค์การเรียนรู้ และบทบาทของผู้เรียนในแต่ละชั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิบัติภารกิจตาม ระดับของตนเอง และนำผลการเรียนรู้กลับมาแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านสื่อและกิจกรรม ผู้เสนอผลงานจัดเตรียม ใบความรู้ ใบงานต่างระดับ เกมหรือกิจกรรมการเรียนรู้ และ ชิ้นงานกลุ่มโดยใช้สารการเรียนรู้เดียวกันเป็นแกน แต่ปรับรูปแบบและระดับความซับซ้อนของภารกิจให้เหมาะสม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั้งนี้ สื่อถูกออกแบบให้มีคำชี้แจงชัดเจน สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในช่วงที่ ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันและช่วงที่แยกปฏิบัติภารกิจตามระดับ

ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เสนอผลงานกำหนดเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด โดย ใช้ แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) แยกตามระดับชั้น เพื่อประเมินผล การเรียนรู้ ใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อประเมินการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การ

สื่อสารแลกเปลี่ยน และความรับผิดชอบ ตลอดจนใช้ ใบงานและชิ้นงานของผู้เรียน เป็นหลักฐานประกอบการ ประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจตามระดับที่กำหนด

ตารางที่ 3 สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model

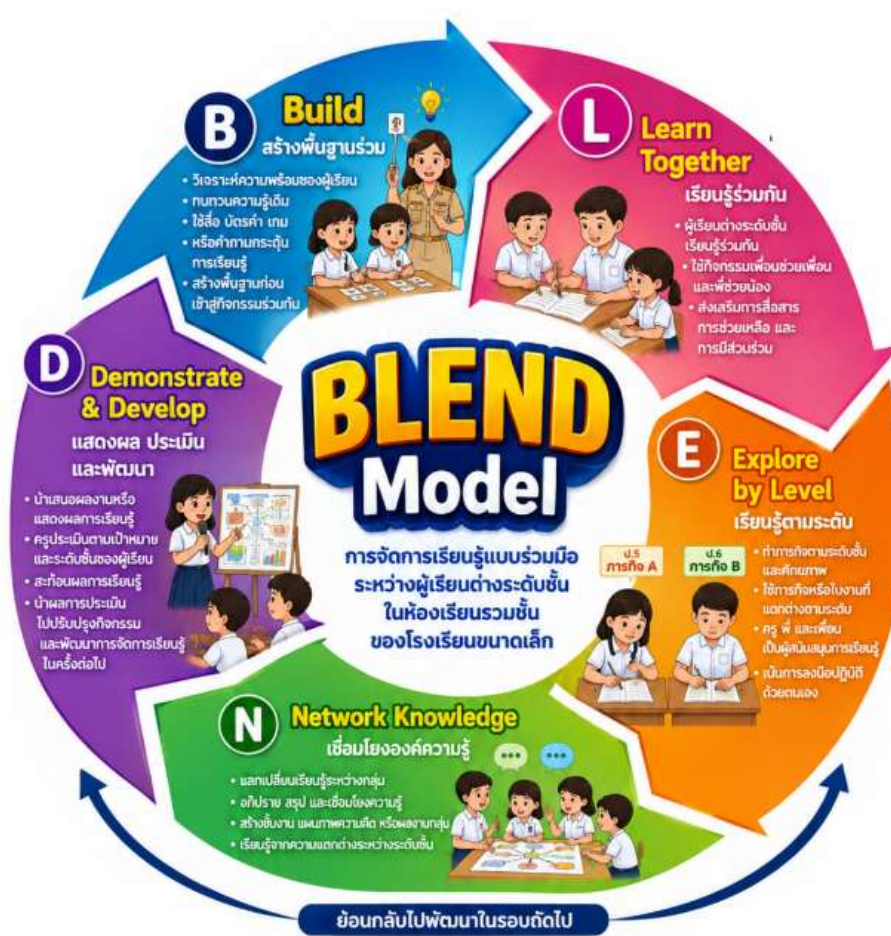
สื่อ/เครื่องมือ	จุดประสงค์การใช้	ขั้นที่นำไปใช้
Pre-test ป.5 และ ป.6	ตรวจสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียน	B – Build
บัตรคำ/บัตรข้อความ	กระตุ้นความรู้เดิมและใช้จำแนก ข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น	B – Build /L – Learn Together
กิจกรรมกลุ่มละครระดับ	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและพี่ช่วยน้อง	L – Learn Together
ใบงาน ป.5 และ ป.6	ฝึกจำแนกและให้เหตุผลเบื้องต้น	E – Explore by Level
ชิ้นงานกลุ่ม	เชื่อมโยงและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน	N – Network Knowledge
การนำเสนอ/สะท้อนผล	แสดงผลและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้	D – Demonstrate & Develop
Post-test ป.5 และ ป.6	ประเมินผลการเรียนรู้หลังดำเนินกิจกรรม	D – Demonstrate & Develop
แบบสังเกตพฤติกรรม	ประเมินการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน	ระหว่างกระบวนการ BLEND

5) การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model

จากผลการวิเคราะห์บริบท ผู้เรียน เนื้อหา ตลอดจนการออกแบบสื่อและเครื่องมือวัดและประเมินผล ผู้เสนอผลงานได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ BLEND Model ภายใต้แนวคิด “ร่วม – แยก – เชื่อม” โดยออกแบบให้ผู้เรียนต่างระดับชั้นมีทั้งช่วงเวลาที่เรียนรู้ร่วมกันและช่วงเวลาที่ปฏิบัติภารกิจตามระดับของตนเอง ก่อนนำองค์ความรู้กลับมาแลกเปลี่ยน เชื่อมโยง และพัฒนาร่วมกัน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ B – Build : สร้างพื้นฐานร่วม, L – Learn Together : เรียนรู้ร่วมกัน, E – Explore by Level : เรียนรู้ตามระดับ, N – Network Knowledge : เชื่อมโยงองค์ความรู้ และ D – Demonstrate & Develop : แสดงผล ประเมิน และพัฒนา โดยแต่ละขั้นมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model 5 ขั้น

ขั้นที่ 1 B – Build : สร้างพื้นฐานร่วม

เป็นขั้นเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างพื้นฐานความเข้าใจร่วมกันของผู้เรียนต่างระดับชั้น ก่อนเข้าสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยครูสำรวจความรู้เดิมและความพร้อมของผู้เรียน กระตุ้นความสนใจด้วยคำถาม สื่อ หรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับเนื้อหา และสร้างความเข้าใจเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้ แม้ผู้เรียนจะอยู่ต่างระดับชั้น แต่จะเริ่มต้นจาก ประเด็นการเรียนรู้ร่วม (Common Learning Point) ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ในการจัดกิจกรรมเรื่อง ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ครูให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำ แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) แยกตามระดับชั้น เพื่อสำรวจความรู้พื้นฐานก่อนการจัดกิจกรรม จากนั้นครูนำบัตรข้อความที่มีทั้งข้อความซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นมาใช้เป็นสื่อกระตุ้น โดยให้นักเรียนอ่าน พิจารณา และร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าแต่ละข้อความเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น พร้อมอธิบายเหตุผลตามความเข้าใจเดิมของตน ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด เช่น “เราจะรู้ได้อย่างไรว่าข้อความเป็นข้อเท็จจริง” “ข้อความใดสามารถตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้” และ “ข้อความใดเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้พูด” เปิดโอกาสให้นักเรียนทั้งสองระดับชั้นแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยครูยังไม่มุ่งเน้นการบอกคำตอบทันที แต่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คอยตั้งคำถาม ชี้แนะ และเชื่อมโยงคำตอบของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เมื่อผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักเบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นข้อความที่สามารถตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้ ส่วนข้อคิดเห็นเป็นข้อความที่แสดงความคิด ความรู้สึก การคาดคะเน หรือการประเมินของบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนทั้งสองระดับมีพื้นฐานความเข้าใจร่วมกันก่อนเข้าสู่ขั้น L – Learn Together : เรียนรู้ร่วมกัน ในขั้นนี้ ครูจึงไม่ได้มุ่งสอนเนื้อหาทั้งหมดให้เสร็จสิ้น แต่เน้นการ สำรวจความพร้อม กระตุ้นความรู้เดิม และสร้างพื้นฐานความเข้าใจร่วม ซึ่งช่วยลดช่องว่างเบื้องต้นระหว่างผู้เรียนต่างระดับ และทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และช่วยเหลือกันในขั้นต่อไป

การวัดและประเมินผลในขั้น B

ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อเก็บข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนแต่ละระดับชั้น และสังเกตการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการให้เหตุผลระหว่างกิจกรรม ข้อมูลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดกลุ่ม การให้ความช่วยเหลือ และการกำหนดบทบาทของผู้เรียนในขั้นต่อไป

ภาพที่ 3 การจัดกิจกรรมขั้น B – Build : สร้างพื้นฐานร่วม โดยสำรวจความรู้เดิม
กระตุ้นการคิด และสร้างพื้นฐานความเข้าใจร่วมของผู้เรียนต่างระดับชั้น

ขั้นที่ 2 L – Learn Together : เรียนรู้ร่วมกัน

เป็นขั้นที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนต่างระดับชั้นเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยใช้ความแตกต่างด้านประสบการณ์และความสามารถของผู้เรียนเป็นทรัพยากรในการเรียนรู้ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมมีได้มุ่งให้ผู้เรียนชั้นที่สูงกว่าเป็นผู้สอนแทนครู แต่เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมอธิบาย และเรียนรู้จากกันผ่านกระบวนการ พี่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน หลังจากผู้เรียนมีพื้นฐานความเข้าใจร่วมกันในขั้น B – Build แล้ว ครูจัดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มคละระดับชั้น โดยพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกและความพร้อมของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม จากนั้นกำหนดบทบาทให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม เช่น ผู้อ่านข้อความ ผู้เสนอความคิดเห็น ผู้ให้เหตุผล ผู้บันทึก และผู้ตรวจสอบ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเพียงฝ่ายเดียว ครูแจก บัตรข้อความหรือบัตรสถานการณ์เรื่องข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณา โดยผู้เรียนต้องอ่าน วิเคราะห์ และอภิปรายว่าข้อความที่ได้รับจัดเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบคำตอบ การดำเนินกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนวิธีคิด มากกว่าการแข่งขันหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว ในกระบวนการพี่ช่วยน้อง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความพร้อมในประเด็นนั้นทำหน้าที่ช่วย ตั้งคำถาม ชี้แนะหรืออธิบายหลักการ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถคิดและหาคำตอบได้ด้วยตนเอง เช่น ใช้คำถามว่า “ข้อความนี้สามารถตรวจสอบได้หรือไม่” “มีหลักฐานอะไรยืนยันได้บ้าง” หรือ “คำใดในข้อความแสดงความรู้สึกของผู้พูด” โดยหลีกเลี่ยงการบอกคำตอบหรือทำภารกิจแทนกัน ขณะเดียวกันนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีหน้าที่ร่วมเสนอความคิดเห็น ตั้งคำถาม และอธิบายเหตุผลตามความเข้าใจของตนเอง การดำเนินงานลักษณะดังกล่าวเป็นการต่อยอดจากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เดิมของผู้เสนอผลงานที่ได้เคยใช้กระบวนการ Peer Tutoring และให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วยเหลือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกิจกรรมการเรียนรู้ โดย BLEND Model นำแนวปฏิบัติดังกล่าวมาจัดระบบให้มีบทบาทและลำดับการเรียนรู้ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้การช่วยเหลือระหว่างผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมายและไม่ลดบทบาทการเรียนรู้ของผู้เรียนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระหว่างกิจกรรม ครูทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โดยหมุนเวียนสังเกตการทำงานของแต่ละกลุ่ม ใช้คำถามกระตุ้นเพิ่มเติมเมื่อผู้เรียนติดขัด ช่วยปรับความเข้าใจเมื่อพบความคลาดเคลื่อน และบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนในด้าน การมีส่วนร่วม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสื่อสารแลกเปลี่ยน และความรับผิดชอบต่อภารกิจ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการประเมินผลในขั้นต่อไป

เมื่อแต่ละกลุ่มสามารถร่วมกันจำแนกและอธิบายข้อความได้ตามกิจกรรมที่กำหนด ครูจึงเชื่อมโยงเข้าสู่ขั้น E – Explore by Level : เรียนรู้ตามระดับ ซึ่งผู้เรียนจะเปลี่ยนจากการเรียนรู้ร่วมกันไปสู่การปฏิบัติภารกิจที่มีระดับความยากและระดับการคิดแตกต่างกันตามชั้นเรียนของตนเอง

การวัดและประเมินผลในขั้น L

ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ แบบสังเกตพฤติกรรม ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสื่อสารแลกเปลี่ยน และความรับผิดชอบต่อการกิจ พร้อมสังเกตความสามารถของผู้เรียนในการอธิบายเหตุผลและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นระหว่างการทำงานกลุ่ม

ภาพที่ 4 การจัดกิจกรรมขั้น L – Learn Together : ผู้เรียนต่างระดับชั้นเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการพี่ช่วยน้อง และเพื่อนช่วยเพื่อน โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 E – Explore by Level : เรียนรู้ตามระดับ

เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละระดับชั้นได้ลงมือปฏิบัติและสำรวจความรู้ผ่านภารกิจที่เหมาะสมกับระดับความพร้อมและจุดประสงค์การเรียนรู้ของตนเอง ภายหลังจากที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ได้สร้างพื้นฐานและเรียนรู้ร่วมกันในขั้น B – Build และ L – Learn Together แล้ว ผู้เสนอผลงานจึง แยกภารกิจตามระดับชั้น โดยยังคงใช้สาระการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน แต่ปรับความซับซ้อนของข้อความ ลักษณะคำถาม และระดับการคิดให้แตกต่างกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดภารกิจที่เน้นการอ่านและจำแนก ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น จากข้อความหรือสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อน พร้อมให้ผู้เรียนระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสังเกต จำแนก และอธิบายเหตุผลเบื้องต้น โดยจัดใบงานให้มีคำชี้แจงและตัวอย่างที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองได้มากขึ้น สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูกำหนดภารกิจในสาระเดียวกันแต่เพิ่มระดับความซับซ้อน โดยให้ผู้เรียนอ่านและวิเคราะห์ข้อความหรือสถานการณ์ จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น พร้อมอธิบายเหตุผลหรือหลักฐานที่ใช้ประกอบการพิจารณา ทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดในระดับที่สูงขึ้นและเหมาะสมกับระดับชั้นของตนเอง ระหว่างการปฏิบัติภารกิจ ครูทำหน้าที่เป็น Facilitator หมุนเวียนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละระดับ โดยใช้คำถามหรือการชี้แนะตามความจำเป็น ขณะที่ผู้เรียนอีกระดับสามารถปฏิบัติภารกิจของตนเองต่อไปได้จากใบงานและสื่อที่เตรียมไว้ จึงช่วยลดช่วงเวลาที่ผู้เรียนต้องรอครู และทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ของทั้งสองระดับสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แม้ขั้น E จะเรียกว่า “เรียนรู้ตามระดับ” แต่ไม่ได้หมายถึงการแยกผู้เรียนออกจากกันอย่างเด็ดขาด ผู้เรียนยังสามารถขอคำแนะนำหรือช่วยเหลือจากเพื่อนตามความเหมาะสมได้ เพียงแต่ เป้าหมาย ภารกิจ และผลผลิตของผู้เรียนแต่ละระดับชั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของตน ก่อนนำผลจากการเรียนรู้ที่แตกต่างกันกลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงร่วมกันในขั้น N – Network Knowledge

การวัดและประเมินผลในขั้น E

ประเมินจาก ใบงานต่างระดับของนักเรียน ป.5 และ ป.6 โดยพิจารณาความถูกต้องในการจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตลอดจนความสามารถในการให้เหตุผลตามระดับของผู้เรียน ครูบันทึกข้อสังเกตระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อใช้ประกอบการให้ข้อมูลย้อนกลับและปรับการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

ภาพที่ 4 การจัดกิจกรรมชั้น E – Explore by Level ผู้เรียนปฏิบัติการกิจกรรมตามระดับชั้น โดยใช้สาระการเรียนรู้
ร่วมกันและปรับระดับความซับซ้อนของภารกิจให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นที่ 4 N – Network Knowledge : เชื่อมโยงองค์ความรู้

เป็นขั้นที่นำผู้เรียนต่างระดับชั้นกลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงองค์ความรู้หลังจากการปฏิบัติการกิจกรรมตามระดับในขั้น E – Explore by Level โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดสิ่งที่ตนค้นพบ เปรียบเทียบวิธีคิด รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมกันสร้างความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นการเปลี่ยนจากการ “แยกเรียนรู้ตามระดับ” กลับเข้าสู่การ “เชื่อม” ความรู้ระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้น ในการจัดกิจกรรม ครูนำผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กลับเข้าสู่กลุ่มสาระระดับ โดยให้ผู้เรียนแต่ละระดับนำผลจากใบงานหรือภารกิจของตนมา อธิบายและแลกเปลี่ยนวิธีคิด กับสมาชิกในกลุ่ม เช่น นักเรียน ป.5 นำเสนอตัวอย่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ตนจำแนก พร้อมบอกเหตุผล ส่วนนักเรียน ป.6 แลกเปลี่ยนผลการวิเคราะห์ข้อความที่มีความซับซ้อนมากขึ้น พร้อมอธิบายหลักฐานหรือเหตุผลที่ใช้ประกอบการพิจารณา ระหว่างการแลกเปลี่ยน ผู้เรียนร่วมกันตรวจสอบความเข้าใจ ตั้งคำถาม และเปรียบเทียบเหตุผลของกันและกัน ก่อนนำข้อค้นพบมาสรุปเป็น องค์ความรู้ของกลุ่ม ผ่านชิ้นงาน เช่น แผนผังความคิด ตารางจำแนก หรือผลงานกลุ่มเรื่องข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น กระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เฉพาะจากภารกิจของตนเอง แต่ยังได้เรียนรู้จากประสบการณ์และวิธีคิดของผู้เรียนต่างระดับชั้นด้วย ครูทำหน้าที่เป็น Facilitator คอยใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงความคิด ตรวจสอบความถูกต้อง และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม โดยไม่กำหนดให้ ป.6 เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว แต่ส่งเสริมให้ทั้ง ป.5 และ ป.6 เป็นทั้ง ผู้ให้และผู้รับความรู้ ตามศักยภาพของตนเอง ทำให้กระบวนการที่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดขึ้นในลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง เมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและสรุปองค์ความรู้ร่วมกันได้แล้ว แต่ละกลุ่มเตรียมผลงานหรือข้อค้นพบของกลุ่มเพื่อนำไปสู่ขั้น D – Demonstrate & Develop : แสดงผล ประเมิน และพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการ BLEND Model

การวัดและประเมินผลในขั้น N

ในขั้นนี้ ครูพิจารณาจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสามารถในการอธิบายและเชื่อมโยงความรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ตลอดจนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของชิ้นงานกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมกับการตรวจผลงานของผู้เรียน

ภาพที่ 5 การจัดกิจกรรมชั้น N – Network Knowledge ผู้เรียนต่างระดับชั้นแลกเปลี่ยนผลการเรียนรู้
เชื่อมโยงวิธีคิด และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ของกลุ่ม

ขั้นที่ 5 D – Demonstrate & Develop : แสดงผล ประเมิน และพัฒนา

เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model มุ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ “ร่วม – แยก – เชื่อม” ผ่านการนำเสนอผลงาน การอธิบายวิธีคิด การตอบคำถาม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมทั้งรับข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองในการดำเนินกิจกรรม ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน หรือองค์ความรู้ที่ได้ร่วมกันสรุป จากขั้น N – Network Knowledge โดยสมาชิกทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีส่วนร่วมในการนำเสนอ อธิบายเหตุผล และตอบคำถามตามบทบาทและความสามารถของตนเอง เปิดโอกาสให้เพื่อนต่างกลุ่มร่วมซักถาม แสดงความคิดเห็น หรือเพิ่มเติมประเด็นที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบและทบทวนความเข้าใจของตนเองผ่านการสื่อสารกับผู้อื่น ครูทำหน้าที่เป็น Facilitator และผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยช่วยตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผล และชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงผลงาน จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอแนะที่ได้รับไปตรวจสอบ แก้ไข หรือเพิ่มเติมผลงานของตนเองให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา มิใช่เพียงการตัดสินผลการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม ผู้เสนอผลงานให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทำ แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) แยกตามระดับชั้น เพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด และนำผลมาเปรียบเทียบกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) นอกจากนี้ ยังนำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรม ใบงาน ชิ้นงาน และการมีส่วนร่วมระหว่างกิจกรรมมาพิจารณาผลการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ผลจากการประเมินและการสะท้อนการจัดกิจกรรมถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เช่น การปรับระดับความยากของภารกิจ การจัดกลุ่มผู้เรียน การกำหนดบทบาทที่ช่วยน้อง การเลือกใช้สื่อ และระดับการช่วยเหลือของครู เพื่อให้การนำ BLEND Model ไปใช้ในครั้งต่อไปมีความเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทของห้องเรียนมากขึ้น

การวัดและประเมินผลในขั้น D

ใช้แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ร่วมกับการประเมินการนำเสนอ ชิ้นงาน ใบงาน และแบบสังเกตพฤติกรรม โดยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ร่วมกับผลก่อนเรียน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาพที่ 6 การจัดกิจกรรมชั้น D – Demonstrate & Develop ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้
รับข้อมูลย้อนกลับ ประเมินผล และนำผลไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้

ภายหลังการจัดกิจกรรม ผู้เสนอผลงานนำผลจากแบบทดสอบหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรม ชิ้นงานของผู้เรียน และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อพิจารณาจุดที่ควรปรับปรุงในการจัดกิจกรรม พบว่าผู้เรียนบางส่วนยังต้องการคำชี้แนะเพิ่มเติมในการอธิบายเหตุผล จึงปรับคำถามกระตุ้น การจัดกลุ่มคะแนนระดับ และระดับความซับซ้อนของภารกิจให้เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียนมากขึ้น รวมทั้งนำข้อเสนอแนะจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารและเพื่อนครูมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ทำให้ BLEND Model เป็นกระบวนการที่สามารถสะท้อนผล ปรับปรุง และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องตามบริบทของผู้เรียนและสถานการณ์จริง

4. ผลการดำเนินการ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน รวม 26 คน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ผู้เสนอผลงานได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนใบงานและชิ้นงานของผู้เรียน และนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนี้

4.1 ผลการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ซึ่งมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 5.17 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 8.08 คะแนน เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.92 คะแนน ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 6.14 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 8.64 คะแนน เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.50 คะแนน

เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนทั้ง 26 คนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่า นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ต้องมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ BLEND Model สามารถส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างระดับชั้นให้ดีขึ้นตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคะแนนหลังเรียนตามเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนจำนวน 23 คน จากทั้งหมด 26 คน คิดเป็นร้อยละ 88.46 มีคะแนนหลังเรียนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการด้านผลการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้ในระดับตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับชั้น	จำนวน	Pre-test เฉลี่ย	Post-test เฉลี่ย	เพิ่มขึ้นเฉลี่ย	ผู้เรียนที่คะแนนสูงขึ้น
ป.5	12	5.17	8.08	2.92	12 คน (100%)
ป.6	14	6.14	8.64	2.50	14 คน (100%)
รวม	26	5.69	8.38	2.69	26 คน (100%)

จากตารางพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของผู้เรียนทั้งสองระดับสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนทุกคนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

4.2 ผลด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนต่างระดับชั้น

ผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนจำนวน 26 คน ใน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความรับผิดชอบต่อภารกิจโดยใช้เกณฑ์ประเมิน 3 ระดับ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 2.77, 2.69, 2.65 และ 2.81 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยรวม 2.73 จากคะแนนเต็ม 3.00 คิดเป็นร้อยละ 91.00 อยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ BLEND Model สามารถส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนต่างระดับชั้นได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พฤติกรรมที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย (3)	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	2.77	92.33
การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	2.69	89.67
การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	2.65	88.33
ความรับผิดชอบต่อภารกิจ	2.81	93.67
รวม	2.73	91.00

ผลการสังเกตแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้เรียนต่างระดับชั้น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และช่วยเหลือกันผ่านกระบวนการที่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน โดยครูกำกับให้การช่วยเหลือเป็นลักษณะของการตั้งคำถาม ชี้แนะ และแลกเปลี่ยนวิธีคิด มากกว่าการบอกคำตอบหรือปฏิบัติภารกิจแทนกัน

4.3 ผลด้านการปฏิบัติภารกิจและความต่อเนื่องในการเรียนรู้

จากการตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรม ใบบาง และชิ้นงานของผู้เรียนตามกระบวนการ B-L-E-N-D พบว่า นักเรียนจำนวน 24 คน จากทั้งหมด 26 คน สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบตามขั้นตอนและปฏิบัติภารกิจที่กำหนดได้สำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 92.31 ขณะที่นักเรียน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ยังต้องได้รับคำชี้แนะเพิ่มเติมในบางภารกิจ โดยเฉพาะการอธิบายเหตุผลประกอบคำตอบ

ในขั้น E – Explore by Level นักเรียน ป.5 และ ป.6 สามารถปฏิบัติภารกิจที่ออกแบบตามระดับของตนเอง โดยใช้สาระการเรียนรู้เดียวกันแต่มีระดับความซับซ้อนแตกต่างกัน ทำให้ในช่วงที่ครูหมุนเวียนให้คำแนะนำ

แก่ผู้เรียนระดับหนึ่ง ผู้เรียนอีกระดับยังสามารถดำเนินการกิจของตนต่อไปได้ ก่อนนำผลการเรียนรู้กลับมาแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงร่วมกันในชั้น N และ D ผลดังกล่าวสะท้อนว่า BLEND Model ช่วยจัดโครงสร้างกิจกรรมที่เอื้อต่อความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างระดับชั้น

4.4 ผลที่เกิดขึ้นต่อการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้น

จากการดำเนินงานพบว่า การนำแนวคิด “รวม – แยก – เชื่อม” มาใช้ช่วยให้ครูสามารถกำหนดช่วงและบทบาทการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างระดับได้ชัดเจนขึ้น ผู้เรียนมีช่วงสร้างพื้นฐานและเรียนรู้ร่วมกันมีช่วงปฏิบัติการกิจตามระดับ และมีช่วงกลับมาแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกัน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมในห้องเรียนรวมชั้นมีลำดับและโครงสร้างที่ชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ การใช้ภารกิจต่างระดับร่วมกับกระบวนการที่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถหมุนเวียนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนตามความจำเป็น ขณะที่ผู้เรียนอีกกลุ่มยังมีบทบาทและภารกิจของตนเอง จึงเป็นแนวทางที่เอื้อต่อการบริหารจัดการความแตกต่างของผู้เรียนในบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก และสามารถนำไปปรับใช้กับเนื้อหาและสถานการณ์การจัดการเรียนรู้อื่นได้ตามความเหมาะสม

ตารางสรุปผลตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	ค่าเป้าหมาย	ผลที่เกิดขึ้น	สรุป
1. ผลการเรียนรู้	≥80%	นักเรียน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน	บรรลุ
2. การเรียนรู้ร่วมกัน	ค่าเฉลี่ย ≥ 80% และอยู่ในระดับดีขึ้น	ค่าเฉลี่ย 91.00% อยู่ในระดับดี	บรรลุ
3. ปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่อง	≥80%	92.31%	บรรลุ

5. ปัจจัยความสำเร็จ

การนำ BLEND Model มาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวม ชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้านที่ทำงานร่วมกัน ทั้งด้านการออกแบบการเรียนรู้ บทบาทของครู ผู้เรียน สื่อและเครื่องมือ ตลอดจนการสนับสนุนจากสถานศึกษา โดยมีปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1) การวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนต่างระดับชั้น ครูต้องวิเคราะห์จุดร่วมและความแตกต่างของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และความพร้อมของผู้เรียนก่อนจัดกิจกรรม เพื่อกำหนดช่วงที่สามารถเรียนรู้ร่วมกันและช่วงที่ต้องแยกภารกิจตามระดับได้อย่างเหมาะสม การใช้เนื้อหาเดียวกันโดยปรับระดับความซับซ้อนของภารกิจ ช่วยให้ผู้เรียนต่างระดับสามารถอยู่ในกระบวนการเรียนรู้เดียวกันได้โดยยังคงได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของตน

2) การกำหนดบทบาทของผู้เรียนและการใช้พลังที่ช่วยกันอย่างเหมาะสม ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญของ BLEND Model โดยเฉพาะในขั้น L – Learn Together และ N – Network Knowledge การกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ช่วยลดการพึ่งพาครูเพียงผู้เดียว และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการอธิบาย ตั้งคำถาม และช่วยเหลือกัน ทั้งนี้ ครูต้องกำกับให้การช่วยเหลือเป็นการชี้แนะและกระตุ้นการคิด มีใช้การบอกคำตอบหรือปฏิบัติงานแทนกัน

3) การออกแบบภารกิจและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใบงาน บัตรคำ สื่อ และภารกิจต่างระดับ ต้องมีคำชี้แจงชัดเจน เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ในบางช่วง ขณะที่ครูหมุนเวียนไปให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอีกระดับหนึ่ง ปัจจัยดังกล่าวช่วยลดช่วงเวลารอคอยและเอื้อต่อความต่อเนื่องของการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้น

4) บทบาทของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ครูมีบทบาทสำคัญในการวางแผน จัดกลุ่ม ตั้งคำถาม สังเกต ให้คำแนะนำ และปรับระดับการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน การเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดเนื้อหาเพียงฝ่ายเดียวเป็น Facilitator ทำให้ครูสามารถดูแลผู้เรียนต่างระดับได้ยืดหยุ่นมากขึ้น และเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น

5) การสนับสนุนและการทำงานร่วมกันภายในสถานศึกษา การสนับสนุนจากผู้บริหารและเพื่อนครูเป็นอีกปัจจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ทั้งด้านการจัดสภาพแวดล้อม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสะท้อนผลการจัดกิจกรรม และการนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กมากยิ่งขึ้น

โดยสรุป ความสำเร็จของ BLEND Model ไม่ได้เกิดจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง แต่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่าง การออกแบบของครู การกิจต่างระดับ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การใช้พลังพี่ช่วยน้อง สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการสนับสนุนของสถานศึกษา ซึ่งร่วมกันทำให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมชั้นสามารถดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน

ภาพที่ 7 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการนำ BLEND Model ไปใช้ ได้แก่ การพัฒนาสื่อ การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคณะครู

6. การเผยแพร่/รางวัลที่ได้รับ

ภายหลังการนำ BLEND Model : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ผู้เสนอผลงานได้นำแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการสะท้อนผลและนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กมากยิ่งขึ้น

1) การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้เสนอผลงานนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตาม BLEND Model แลกเปลี่ยนกับผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิธยาการ) ผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยนำเสนอแนวคิด “ร่วม – แยก – เชื่อม” การจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนต่างระดับชั้น การใช้กระบวนการพี่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อน ตลอดจนการออกแบบภารกิจให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น การแลกเปลี่ยนดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูร่วมสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรม การจัดกลุ่มผู้เรียน การใช้สื่อ และการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่โรงเรียน มีความจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้แบบรวมชั้น ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้รับสามารถนำมาใช้เป็นข้อ มูลในการปรับปรุงและพัฒนา BLEND Model ให้มีความเหมาะสมกับบริบทการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 8 การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

2) การเผยแพร่และขยายผล ผู้เสนอผลงานนำเสนอแนวคิดและผลการใช้ BLEND Model ผ่านช่องทาง การเผยแพร่ของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจในการประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้สำหรับ ผู้เรียนต่างระดับชั้น โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมให้มีทั้งช่วงเรียนรู้ร่วมกัน ช่วงปฏิบัติการกิจกรรมตามระดับ และช่วง เชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ ผู้เสนอผลงานมีแนวทางในการขยายผลโดยนำ BLEND Model ไป ประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นอื่น และนำผลที่ได้กลับมาพัฒนารูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาพที่ 9 การเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสถานศึกษา

3) รางวัลที่ได้รับ

1. ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับ 1 ครูผู้ฝึกสอนนักเรียน กิจกรรม “กล่าวสุนทรพจน์ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6” การประกวดความสามารถของนักเรียนทางด้านภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2567 ตามโครงการส่งเสริมการอ่านเพื่อการต่อยอดที่ยั่งยืน ระดับศูนย์เครือข่ายชลาลัยพัฒนา

2. ได้รับรางวัลเหรียญทอง ชนะเลิศ ครูผู้ฝึกซ้อมนักเรียน การแข่งขันการแต่งคำประพันธ์ (ช่วง
ชั้นที่ 2) การแข่งขันทักษะภาษาไทย โครงการรักษ์ภาษาไทย เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2569
ระดับศูนย์เครือข่ายชลาลัยพัฒนา

3. รางวัลชมเชย กิจกรรมถอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practice) ด้านการจัดการเรียนรู้ ประจำปี พ.ศ. 2568 โรงเรียนบ้านดอน (นุญนิธยาการ)

4. โรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่าน
ดาวเทียม (DLTV) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2568 โรงเรียนบ้านดอน (นุญนิธยาการ)

7. ข้อเสนอแนะในการนำผลงาน/นวัตกรรมไปใช้

การนำ BLEND Model ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมขึ้นของโรงเรียนขนาดเล็ก ควรคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ความแตกต่างของผู้เรียน เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเกิดประสิทธิภาพ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรวิเคราะห์จุดร่วมและจุดต่างของเนื้อหา ก่อนจัดกิจกรรม ครูควรวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น เพื่อพิจารณาว่าส่วนใดสามารถนำมาเรียนรู้ร่วมกัน และส่วนใดจำเป็นต้องแยกภารกิจตามระดับ ไม่ควรนำผู้เรียนต่างระดับมาทำกิจกรรมเดียวกันทั้งหมดเพียงเพราะอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน

2) ควรออกแบบภารกิจต่างระดับให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในขั้น E – Explore by Level ครูควรกำหนดระดับความยาก ลักษณะคำถาม และผลผลิตให้เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียนแต่ละระดับ โดยใช้สาระหรือประเด็นร่วมเป็นแกนกลาง เพื่อให้ผู้เรียนทุกระดับได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายของตนเอง

3) การจัดพี่ช่วยน้องควรคำนึงถึงความพร้อมมากกว่าระดับชั้นเพียงอย่างเดียว ไม่ควรกำหนดให้นักเรียนระดับชั้นที่สูงกว่าเป็นผู้ช่วยเสมอไป แต่ควรพิจารณาความรู้ ความสามารถ และลักษณะของกิจกรรม ครูควรกำหนดบทบาทให้ชัดเจน โดยเน้นการตั้งคำถาม ชี้แนะ และอธิบายวิธีคิด มากกว่าการบอกคำตอบหรือทำภารกิจแทนกัน

4) สื่อและใบงานควรเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง คำชี้แจงในใบงานและกิจกรรมควรชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมต่อได้ในช่วงที่ครูหมุนเวียนไปให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอีกระดับ ซึ่งจะช่วยลดช่วงเวลารอคอยและส่งเสริมความต่อเนื่องของการเรียนรู้

5) ควรใช้การประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ควรประเมินทั้งด้านความรู้จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้านพฤติกรรมจากการสังเกตการเรียนรู้ร่วมกัน และด้านการปฏิบัติจากใบงานหรือชิ้นงาน เพื่อให้สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ครอบคลุมมากกว่าการใช้คะแนนแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว

6) ควรสะท้อนผลและปรับกิจกรรมหลังการนำไปใช้ ครูควรบันทึกปัญหาและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นหลังการจัดกิจกรรม เช่น ความเหมาะสมของการจัดกลุ่ม ระดับความยากของใบงาน การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และ

ระดับการช่วยเหลือที่จำเป็น แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป เพื่อให้ BLEND Model มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

โดยสรุป BLEND Model ไม่ใช่รูปแบบที่กำหนดให้ผู้เรียนต่างระดับชั้นต้องเรียนร่วมกันตลอดเวลา แต่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการเรียนรู้ระหว่าง “ร่วม – แยก – เชื่อม” ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ผู้เรียน และสถานการณ์ของห้องเรียน การนำไปใช้จึงควรปรับกิจกรรม ระยะเวลา การจัดกลุ่ม และระดับของภารกิจให้สอดคล้องกับบริบทจริงของแต่ละชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกระดับมีส่วนร่วมและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
- Chang, A., Mauer, E., Wanzek, J., Kim, S., Scammacca, N., & Swanson, E. (2025). Examining the academic effects of cross-age tutoring: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 37, Article 19. <https://doi.org/10.1007/s10648-025-09997-z>
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). Making cooperative learning work. *Theory Into Practice*, 38(2), 67–73. <https://doi.org/10.1080/00405849909543834>
- Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD.
- UNESCO Bangkok. (2015). *Practical tips for teaching multigrade classes*. UNESCO Bangkok, Asia and Pacific Regional Bureau for Education.

แบบ ปน1.01

แบบรับรองจากผู้บังคับบัญชาเพื่อขอรับการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือนวัตกรรม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ข้อมูลเบื้องต้น

โรงเรียน.....บ้านดอน (นุ้ยนิธยาการ).....ศูนย์เครือข่าย.....ชลาลัยพัฒนา.....
ชื่อ – สกุลนางสาวสุพรรณษา.....บุญมี.....
ตำแหน่ง.....ครู..คศ.1.....วิทยฐานะ.....-.....
เบอร์โทรศัพท์.....062-0853960.....

ประเภทที่เสนอขอรับการคัดเลือก

- ☐ สถานศึกษา ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☒ ครูผู้สอน

ผลงานที่นำเสนอ

- ☐ ด้านนวัตกรรมการบริหารจัดการด้วย PLC สร้างพลังครู สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก
☐ ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบหน่วยบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
☐ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
☒ ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก
☐ ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบหน่วยบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

รายละเอียดของผลงานที่เสนอ

ชื่อผลงาน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนต่างระดับชั้นในห้องเรียนรวมชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก
โดยใช้ BLEND Model.....

ระยะเวลาที่ดำเนินการ2...มิถุนายน.....2568..... ถึง15.....สิงหาคม.....2569..... (ระบุวัน เดือน ปี)

ผลงานที่เสนอขอรับการคัดเลือกในครั้งนี้ เคยเสนอขอรับการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
หรือนวัตกรรม มาก่อนหรือไม่

- ☒ ไม่เคยขอรับการคัดเลือก
☐ เคยขอรับการคัดเลือก

รายการตรวจสอบเอกสาร

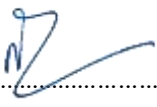
- ☒ ผลงานจำนวนหน้าไม่เกิน 50 หน้า
☒ เอกสาร จำนวน 3 เล่ม

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความที่แจ้งไว้ข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และเอกสารที่เสนอขอรับการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ไม่เป็นผลงานที่ได้รับอนุมัติให้จบการศึกษา และไม่เป็ผลงานที่คัดลอกมาจากที่อื่น หากตรวจสอบพบ หรือมีการร้องเรียนว่าข้อมูลที่ข้าพเจ้าเสนอเป็นเท็จ ข้าพเจ้ายินยอมให้ตัดสิทธิ์การรับรางวัลใดๆ และเรียกคืนรางวัลในกรณีที่ได้รับรางวัลแล้ว

(ลงชื่อ)..........ผู้เสนอขอรับการคัดเลือก
(.....นางสาวสุพรรณษา.....บุญมี.....)
วันที่17...สิงหาคม.....2569.....

การรับรองของผู้บังคับบัญชา

ขอรับรองว่า นางสาวสุพรรณษา บุญมี เป็นผู้จัดทำและพัฒนาผลงานดังกล่าวจริง ข้อมูลและหลักฐานที่นำเสนอมีความถูกต้อง สอดคล้องกับการดำเนินงานจริงของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ได้

(ลงชื่อ)..........
(...นายกำธร.....ศรีแสน.....)
ตำแหน่ง...ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิธยาการ)....
วันที่24...สิงหาคม.....2569.....

หมายเหตุ กรณีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้สมัครสามารถเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองข้อมูล

“การศึกษา คือ โอกาส
และโอกาส คือ การเริ่มต้นของอนาคตที่ดีกว่า”

โรงเรียนบ้านดอน (นุ้ยนิรยาการ)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน